

Архивски број: 08-48/10

~~02-05-2024~~ година

Постапувајќи по претставката бр. 08-869/1 од 25.12.2023 година, поднесена од
г-н [име] од Скопје, за заштита од дискриминација, Комисијата за
спречување и заштита од дискриминација согласно член 27 став 1 од Законот за
спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на РСМ“ бр. 258/2020), го
донесе следното

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ИНДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз група на лица ученици во
основни и средни училишта врз основа на имотен статус во членот 2 став 1 алинеја 5 од
Законот за финансиска поддршка на социјално ранливи категории на граѓани
(„Службен весник на РСМ“ бр. 269/23).

Образложение

На 25.12.2023 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (во
натамошниот текст: Комисијата) беше доставена претставка за заштита од
дискриминација заверена под број 08-869/1, од страна на подносителката
г-н [име]. Истата во два наврати
на барање од комисијата е доуредена на 16.01.2024 година.

Подносителката наведува дека претставката ја поднесува во име на нејзините две
малолетни деца. Таа тврди дека со новиот Закон за финансиска поддршка на
социјално ранливи категории на граѓани, кој како предлог на Министерството за труд
и социјална политика Владата на РСМ го усвоила и подоцна Собранието на РСМ го
донело, се врши дискриминација врз нејзините две малолетни деца. Поточно,
истакнува дека со одредбата од членот 2 став 1 алинеја 5 се врши дискриминација врз
нејзините две малолетни деца како ученици по основ на имотен статус, односно
личниот доход на нивните родители, како што наведува во претставката. Согласно
членот 2 став 1 алинеја 5 од наведениот закон „Корисници на финансиска поддршка
која се обезбедува согласно со овој закон се лица од социјално ранилива категорија на
граѓани и тоа:“ ... „- ученици од основното, односно средното образование, чии семејства
имаат вкупни месечни приходи од нето-плата до 50.000 денари“.... Според
подносителката, како што наведува во претставката, спорен е предвидениот износ на
месечни приходи од нето плата од 50.000 (педесет илјади) денари, бидејќи според
последната пресметка минималната кошница за едно 4 (четири) члено семејство
изнесува 56.522, 00 денари. Следствено истакнува: „Со овие средства четиричлено
семејство едвај ќе преживее и тоа трошејќи исклучиво на најнеопходните работи, без
никаков луксуз и без можност да децата да има се овозможат неопходните услови за

прав правилен раст и развој.“. На крајот наведува дека со така предвидениот износ се прави подвојување и сегрегација на децата, во конкретниот случај учениците.

Министерството за труд и социјална политика како овластен подготвувач на горенаведениот закон, на 23.02.2024 година, согласно член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, достави одговор бр. 08-48/7 до Комисијата. Во одговорот Министерството истакнува дека наводите во претставката во целост се неосновани. Според нив, со посочените законски одредби не се врши индиректна дискриминација со ставање на некое лице или група во понеповолна положба врз дискриминаторска основа во споредба со други лица или група лица, бидејќи право на носителот на законот е да утврди услови и начин за остварување и користење на правото. Од тие причини условите, начинот, постапката и обемот на правата се уредуваат со закон. Истакнуваат дека целта на законот е обезбедување на државна финансиска поддршка на повеќе ранливи категории на граѓани, па затоа Министерството за труд и социјална политика и Министерството за образование и наука изготвиле посебен Закон за финансиска поддршка на социјално ранливи категории на граѓани. Со тоа се овозможило паричните средства да бидат наменети кон оние граѓани на кои им се најмногу потребни, со цел справување со продолжените ефекти од енергетската и ценовната криза на најранливите категории на граѓани, во зависност од материјалната состојба на семејството, за конкретното право за кое е поднесена претставката, бидејќи целта на социјалната политика е поддршка и заштита на социјално загрозените семејства.

Согласно член 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, „се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа (во натамошниот текст: дискриминаторска основа).“.

Членот 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, утврдува дека „дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други.“.

Индиректна дискриминација, согласно член 8 став 2 од истиот Закон, „постои кога преку навидум неутрални прописи, одредби, критериуми, програми или практики, се става некое лице или група во понеповолна положба врз дискриминаторска основа во споредба со други лица или група лица, освен кога произлегува од легитимна цел, а

средствата за постигнување на таа цел се пропорционални, односно се соодветни и неопходни.“.

Имајќи го во предвид горенаведеното, Комисијата не утврди индиректна дискриминација врз основа на имотен статус врз група на лица, ученици во основни и средни училишта.

Имено, Комисијата ценејќи ги подеднакво изнесените факти и околности од подносителката на претставката и од Министерството за труд и социјална политика, и анализирајќи ја содржината на спорната одредба од членот 2 став 1 алинеја 5 од Законот за финансиска поддршка на социјално ранливи категории на граѓани, не најде дека така поставената одредба со условот од вкупно месечни приходи од нето плата од 50.000 (педесет илјади) денари, индиректно ги дискриминира врз основ на имотен статус учениците од основните и средните училишта чии родители имаат вкупно месечни приходи од нето плата што го надминуваат износот од 50.000 (педесет илјади) денари. Ова од причини што утврдувањето на таква мерка, односно финансиска поддршка за оваа група на лица има легитимна и објективно оправдана цел. Почетната состојба на учениците на кои родителите имаат вкупно месечни приходи од нето плата од 50.000 (педесет илјади) денари не е иста како и на оние ученици чии месечни приходи од нето плата на нивните родители го надминуваат напред наведениот износ, па оттука, стартно едната група на ученици е во нееднаква положба со другата група на ученици. Следствено, токму целта на предвидената мерка е приближување на состојбите, односно изедначување на двете групи на ученици во воспитно-образовниот процес, што во смисла на членот 8 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација претставува легитимна цел. Законодавецот во конкретниот случај за цел поставил финансиско поддржување на социјално ранливи категории на лица, притоа во предвид имајќи ги макроекономските фактори во однос на економската состојба и животниот стандард кога ги определувал овие категории на лица и потребното време за надминување на моменталната состојба.

Согласно горенаведеното Комисијата одлучи како и во диспозитивот на мислењето.

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација

Заменик претседател
Линко Бејзароски

Доставено на:

- Министерството за труд и социјална политика,
- Архива на Комисијата